

יביע אומר הר גילה

יתרו | גליון 387

שבת מברכין | כד' שבט תשפ"ד
להפצת העלון / הארות / הקדשות
יעקב- 0528445949

זמני היום אופק ירושלים

מוצ"ש ר"ת	מוצ"ש	כניסת שבת
18:26	17:50	16:58

העלון מוקדש לרפואת והצלחת הגאון הגדול הר' בן ציון מוצפי בן מובה שליט"א | נמית בת תקוה | שיראל בת אור | ר' שלמה בן עושנה דיאל בן גולד רעות בת תקוה לע"ו- ר' דוד בן שרה אהרון בן שירין אסתר בת ראושנה. זרע קודש- מתן בן עדינה ושרה בת כרמלה זיווג הגון- זרד פריחה בת בחיה שיר בת אסתר רות בת רבקה | להצלחת- מתפללי בית כנסת 'יביע אומר' הר גילה אליה שלום בן ברכה אלינו



מורנו ורבנו הלכה למעשה

עפ"י גאון עוזנו ותפארתנו מרן הרב עובדיה יוסף זצוק"ל
ובנו הראשון לציון הרה"ג יצחק יוסף שליט"א

הלכות הכנות לשבת- א) מותר ללוות ברבית דרבנן לצורך מצות עונג שבת לסעודת שבת ויום טוב, [כגון סאה בסאה, או קרוב לשכר ורחוק מן ההפסד], שבמקום מצוה לא גזרו חכמים.

ב) במקום שמוכרי הדגים עשו יד אחת לייקר את הדגים, לא משום שכל המצרכים נתייקרו, וערך המטבע הוזל וכיו"ב, אלא משום שנוכחו שהיהודים קונים דגים בכל מחיר לכבוד את השבת, רשאים פרנסי הקהל לעשות הסכמה בגזירה, שאין רשות לשום יהודי לקנות דגים, כדי לאלץ את מוכרי הדגים אפילו הם יהודים להזיל את מחירם, כדי שגם עניי ישראל יוכלו לכבד את השבת בדגים כראוי. [ויעוין שם בהערה עוד פרטי דינים בענין זה].

ג) בכלל מצות כבוד ועונג שבת, לעשות בצק שיש בו שיעור חלה, ולאפותו לכבוד שבת, כדי שיוכלו הנשים לקיים מצות הפרשת חלה. [ושיעור חלה הוא כשיש בעיסה קמח בשיעור 1560 גרם].

ד) אישה שאופה פת בערב שבת ויש בעיסה שיעור חלה, אלא שבדעתה לחלקה לאחר האפיה לבני משפחתה לבניה הנשואים ולחתניה, אף על פי כן חייבת להפריש חלה בברכה, [ואם מחלקת להם את החלות על מנת שכל אחד יאפה אותם בבית, ולכל אחד יש לאחר החלוקה פחות משיעור 1560 גרם, פטורה].

ה) אפילו אדם חשוב ומכובד ביותר, ויש לו משרתים שיכינו לו צרכי שבת, ואין דרכו להתעסק במלאכות הבית, או לקנות דברים מן השוק, מצוה שישתדל בעצמו להכין במו ידיו דבר מסוים לצרכי שבת, כדי לכבדו, שמצוה בו יותר מבשלוהו. וכן אמרו בגמרא על רבותינו הקדושים זיע"א שהיו טורחים בעצמם לכבד את השבת. רב חסדא פרים סילקא, שהיה מחתן התרדין כדי לבשלם לכבוד שבת. רבה בר נחמני היה מבקע עצים ומפצלן כדי לבשל בהם. רב ספרא כשהיה מזדמן לו ראש של בהמה היה מחוך בעצמו את ראש הבהמה, רבא היה מולח הדגים, ר' זירא היה מדליק את האש לבישול. ר' אבא היה הולך לשוק לקנות בשר ושאר מאכל ומשקה לכבוד שבת. וכל המרבה בדבר זה הרי זה משובח.

ו) טוב להשחזי הסכין בערב שבת, שיוכל להשתמש בה, לחתוך כל דבר מאכל בנקל, שאם לא כן ימנע שלום הבית. ואיתא בתיקוני הזוהר שכל הכועס בשבת כאילו הדליק אש של גהינם ר"ל. [ואם יש בבית קורי עכביש, טוב לפנותם מן הבית, קודם חצות. (וטוב לפני שעה 11 בערך), ולכל בני ישראל יהיה אור במושבותם].

ז) כתב מרן החיד"א זיע"א שבערב שבת בעלות המנחה הוא עת מסוכן למחלוקת בין איש לאשתו ולמשרתיו, והסטרא אחרא טורח מאוד לסכסך ולחחרר ריב, ולכן כל איש ירא ה' יכוף את יצרו וימנע מכל הקפדה וכעס ומחלוקת, ואדרבה יאר פניו לבקש שלום, ישמע חכם ויוסף לקח.

ח) מצוה לטעום התבשילים בערב שבת, כדי לתקנם ולהכינם כראוי לכבוד שבת ויום טוב. וכל הטועם תבשילו בערב שבת מאריכין לו ימיו ושנותיו. [ולכתחילה טוב שהטועם יתכוין לאכילה ולהנות מן התבשיל, ויברך עליו. וד"ק. (וע"ע בחזו"ע תעניות ע' קע"ה בטעימת תבשילים של בשר בערב שבת חזון), וכיעו"ש].

טעמו וראו כי טוב ה'

כל יום בבית הכנסת, שחרית בשעה 06:00, מנחה- 20 דק' לפני שקיעה שיעור תורה ותפילות ערבית

ערבית נוספת בשעה 19:00 ולאחריה שיעור תורה יומי:

- יום א'- הרב גדעון מזרחי שליט"א- הלכה שולחן ערוך בשעה 21:00 ליקוטי מוהר"ן- עם הרב אהוד דהאן
- יום ב'- הרב גדעון מזרחי שליט"א- הלכה שולחן ערוך
- יום ג'- הרב ניתאי כדורי שליט"א- מוסר בשעה 20:30 גמרא מסכת תענית.
- יום ד'- הרב גדעון מזרחי שליט"א- גמרא מסכת ברכות
- יום ה'- הרב אהוד דהאן שליט"א- פרשת שבוע

עזר תורה של ישיבת ביאור ישיבה בשעה 21:00

חברי בית הכנסת 'יביע אומר' מקדמים בברכה את

הרב אהוד דהאן שליט"א

המתארח עימנו בשבת - להלן זמני תפילות ושעורי התורה

יום שבת

07:30 שחרית ודרשה הרב

קידוש לכבוד חתן בר המצווה

נועם יצחק נ"י למשפ' ג'הרי

14:30 תהילים לילדים בבית הכנסת

15:00 שיעור תורה עם הרב בבית הכנסת

16:00 מנחה וסעודה שלישית בבית הכנסת

17:10 שיעור תורה

17:45 ערבית ולימוד תנא דבי אליהו

יום שיש

16:38 שיר השירים

16:58 מנחה

קבלת שבת ודרשת הרב

ערבית

19:45 שיעור תורה

עם הרב בבית הכנסת

שבת שלום ומבורך

לראות את העולם בעין טובה

לכן העצה היא להתרגל תמיד להסתכל בעין טובה, לדבר רק טוב, וכגון כמה לפים החיים... כמה יפה הבריאה... כמה הקדוש ברוך הוא טוב... כמה נדאי לחיות... שיהיה לחיות ולהנות מיפי הבריאה... כמה מאשר אני שהנני הולך ברגלי... רואה בעיני... שומע באזני... מחי, כליותי, לבי, מעי, וכל מערכת גופי מתפקדת בנס ופלא... כמה מאשר אני שיש לי מזון ומלבוש, בית, אשה, ילדים, כמה מאשר אני... כמה מאשר אני... וכן כך וכל עם דבורים שפאלה, ואז בחוש יראה הכיצד החיצוניות של הדבורים תשפיע על פנימיותו לשנותה לתחושת אשר ושמחה, והדבר דיוק ומנסה, וכמוהו הבא לטהר מסייעין אותו, ונבדאי יסיעו לזה מן השמים, שכן זה המנסה לעזר לעצמו ולשפח נפשו, הלא עושה בזה מצוה גדולה ביותר שכן אם מצוה לאדם להחיות נפש מסכנים ונדקאים ולשמחם ולהשיב נפשם על אחת כמה וכמה שמצוה גדולה ביותר לעשות חסד עם נפשו שלו, שכן "חייך קודמים", ונאמר (משלי יא, יז): "גמל נפשו איש חסד". הנה מצוה גדולה מזו שהאדם משמר את נפשו בקרבן ומשמחה לעבודת קונו, ואם נן ודאי שעל מצוה קזו - כמה שיתייגע ויעמל, יזכה להבטחה של הבא לטהר מסייעין אותו, ומן השמים יסיעוהו לשמחה ואשר.

להם חטאים ולא משמידם. אנשי יונה שעלתה רעתם לפני ה', עשו תשובה והשיב מעליהם אפו, ובכן אם לגויים סולח הקדוש ברוך הוא ומאריך אפו וכמו שאמר הקדוש ברוך הוא ליונה הנביא (יונה ד, יא) ואני לא אחוס?... הרי שחס הקדוש ברוך הוא על מעשה ידיו וכמו במצרים כשבקשו המלאכים לומר שירה, אומר להם: מעשה ידי טובעים בים ואתם רוצים לומר שירה?! על אחת כמה וכמה שחס הקדוש ברוך הוא על עמו ישראל והנהגתו אתם ברחמים ואף שהנהגתו נראית דין.

והארכנו לקמן בשיחת: "בכל צרתם לו צר", שהאות והמופת לראות את טוב ה' גם בעת הדין, הוא בכך שיתבונן האדם בכמה וכמה נקודות של חסד עדין מתנהג עמו הבורא גם בשעה שהדין מתוח עליו, וכמו אם מדת הדין מתוחה עליו בפרנסה, הרי שבריאיותו בקו תקין של חסד, ואם פגע בו בשנייה גם בפרנסה וגם בבריאות עדין יש הנהגה של חסד בפרטים אחרים, ומכאן ינכח שהקדוש ברוך הוא נוהג הנהגתו עם בני האדם מאהבה, שכן אם חפץ הקדוש ברוך הוא להכחיד ולאבד, היה "מוחק" את האדם לגמרי מכל הצדדים, אולם בכך שרואים הנהגות של חסד רבים גם כאשר מדת הדין מתוחה זה מוכיח שהנהגתו של הבורא אינה על מנת לאבד חלילה, אלא על מנת להועיל ולתקן.

עצת העצות המועילות ביותר להסרת הדכאוונות, לראות את העולם טוב ויפה נחמד וחיבי, כשאדם מסתכל על לפי של העולם, ומתבונן בחכמתו בנסי ונפלאותיו של הקדוש ברוך הוא בבריאה, שמש ירח וכוכבים, בצומחים למיניהם, בגבולי החיים למיניהם, ובבני האדם ביותר, להתבונן בשכלם של בני אדם היאך מחותיהם ודעתם משמשים להם את כל תפקודם של עצמם, ואת תפקודם עם זולתם, דן את בני האדם לכף זכות, לא רואה את בני העולם פאנשים רעים ואכזרים, לא רואה את הנהגת ה' פדין ואכזריות, מבין שהקדוש ברוך הוא מנהיג ברחמים את כל בריותיו, וכאמרנו בברכת המזון: הן את העולם כלו בחן בחסד וברחמים רבים, נותן לחם לכל בשר... ובטובו הגדול לא חסר לנו... מזון תמיד לעולם ועד, פי הוא א-ל זן ומפרנס לכל ושלחנו ערוך לכל...

וכן בבריאת שמים וארץ, ביצירת המאורות הכל עשה מרחמנות על בריותיו, וכאמרנו: "המאיר לארץ ולדרים עליה ברחמים, ובטובו מחדש בכל יום תמיד מעשה בראשית".

וכי כל ענשי שמים ופגעי העולם אינם אלא לצרף תקון.

הנה, סדום ועמורה שהיו רעים וחסאים לה' מאד, וידועים המה במעשיהם האכזרים, ועם כל זה אלו היה מוצא שם עשרה צדיקים היה נושא

הנהגות לשבת - הרב חיים רבי

שבת קודש מנוחה רוחנית ולא גשמית יום השביעי שבת לה' אלוךך

ובספר יושר דברי אמת השלם (עמ' קעט) הביא ש'שבת' ראשי תיבות "שבת בצל תאכל", שאפילו מאכל פשוט כמו בצל הוא טעים בשבת. ובגמרא (פסחים קיד.) אמרו אכול בצל ושב בצל, עי"ש. ועשה שבתך חול ואל תצטרך לבריות (שבת קיח.), זה רק בגשמיות, אבל ברוחניות כמה שיותר כולו לה'.

כידוע, חג מבטל שבעה ושלושים ושבת לא (כמבואר במו"ק כג, עי"ש). ובתוספות (בד"ה מאן) הביאו בשם הירושלמי שבחגים ויום טוב יש מצות שמחה, ויש בהם מעלה שאין בשבת, ומכח השמחה מתבטלת האבלות. אבל בשבת קודש יש רק מצות עונג, עי"ש. ויש ללמוד מכאן שבשבת קודש אין דין חציו לכם. כיון שצריך לענג את השבת ולאכול ולהנות, אבל אין זה אומר שיש ענין חציו לכם כמו ביום טוב. חגים זה פעם בשנה ויכולים להרשות לעצמנו להתפנק קצת. שבת קודש זה כל שבוע, ואם נקיים חציו לכם מתי נתקדם בתורה ויראת שמים. וכאמור, יתכן שזה דומה לראש השנה שהוא יום הדין הגדול והנורא שאין בו דין חציו לכם, שהרי יש מצוה שלא לישון ביום בראש השנה, ויש מצוה שלא יאכל כדי שובעו בראש השנה (אור"ח סימן תקצז), וכל היום צריך להתפלל ולדבר ולצעוק אל ה' יתברך. ושבת קודש מעלתה וקדושתה הרבה יותר. והפסוק אומר "ויום השביעי שבת לה' אלהיך" (דברים ה, יד), ולכן יסודו השתלמות רוחנית. והשינוי ניכר באכילה, בהליכה, בלבוש, בדיבור, ובעיקר בלימוד התורה ודבקות בה' יתברך. ושקולה שמירת שבת כנגד כל התורה כולה (רמב"ם ספ"ל מהלכות שבת). ובקושי התיירו לומר שלום בשבת (תוספות שבת קיג:). ואם היינו באמת מאמינים בכך, היינו רצים בכל כוחנו להקפיד בשמירת שבת, כי כל דקדוק בשבת קודש שקול כנגד כל התורה. וכשאין התעוררות לכך, זה סימן שאין האמונה אמיתית אלא רק חיקוי ודמיון בעלמא (אור יחזקאל אלול עמ' של). והלואי שנזכה להרגיש במעלת השבת.

ויש לשקול בכובד ראש כשרוצים להזמין אורחים וקרובי משפחה. מי שאוהב לפטפט ולדבר הרבה, עדיף להזמין אותו בימי החול, ומי שאוהב רוחניות, תורה ודברי חכמה, יש להעדיף ולהזמין אותו לשבת קודש. וכן ההולכים לבית מלון במסגרת סוף שבוע וכיוצא בזה. אם אינם מצליחים לשמור שם על הקדושה ושמירת העיניים, עדיף שלא ללכת, נופש אמיתי זה מנוחת הנפש ולא הגוף. ובשבת קודש זה מנוחה לנשמה בלבד. ובכלל, בית מלון זה לא דבר חיובי, אלא רק כשאין ברירה בלבד. ובשו"ת שבט הלוי מחמיר שלא להשקיע שם בעסקים. ובית יהודי על טהרת הקודש זה בית שיש בו עבודת ה'.

שבת קדש היא מנוחה לנשמה ולא לגוף. וראייה, שמצויים אנו גם על שביית בהמה, וכדברי הרמב"ן (פרשת יתרו). ומכאן שפרוש "קבלת שבת" היא קבלת פני השכינה שבאה אלינו. ובזכות מה שיש לנו ישוב הדעת ומנוחה פנימית, אפשר להתרצף ולחשב בזה. ונראה שבשבת קדש אין מצות "חציו לכם", אלא רק ביום טוב שיש בו גם מצות שמחה. שבת קדש יסודו ועקרו השתלמות רוחנית, וכל רגע פנוי ונעים חובה להקדישו לתורה ויראת שמים. רבו כפלו לה', ומעט לכם.

ויתכן, שבשבת קודש אין מצות "חציו לכם", כי זה נאמר בעיקר על יום טוב, כמבואר בגמרא (ביצה טו:). וכמו שיתכן שבראש השנה אין דין חציו לכם, כי ביום הדין הגדול והנורא יש להתמיד בתפילות כל היום לפני ה' יתברך, וכמו שפירש רש"י (ראש השנה טז:). שישאל עושין עצמן רשין בראש השנה לדבר תחנונים ותפלה. וזו המהות של ראש השנה, ולכן נפסק להלכה (אור"ח סימן תקצז) שבראש השנה לא יאכל כדי שובעו, בעבור שלא יקל ראשו ותהיה יראת ה' על פניו, עי"ש. וכן בשבת קודש, עיקרו מנוחה לנשמה, אלא שיש מצוה לענג גם את השבת באוכל. והמטרה היא רק שעל ידי זה יהיה יותר ישוב הדעת לעבוד את ה' וללמוד תורה.

ויש בזה הלכה באופן מעשי. לדוגמה: כשיש אפשרות להצטרף לשבת חתן חגיגת עם הרבה עונג שבת גשמי אולם לא דברי תורה כלל, ולעומת זאת שבת עם אבלים שיש פחות אוכל יותר קדושה ודברי תורה. וכן כשיש בית כנסת מפואר וממוזג ואין שם דברי תורה, ולעומתו יש צריך פשוט ומתפללים שם בני תורה והתפילה כולה עם יראת שמים טהורה ואין שום דיבור בבית הכנסת, בודאי שזה האחרון עדיף. כי עיקר העבודה בשמירת שבת קודש להגיע למטרה של השתלמות ועלייה רוחנית בלבד. ועיין ספורנו (ויקרא כג, ב) שצריך בשבת ויום הכיפורים לעסוק בתורה ובעסקי קודש, שיהיה כולו לה' אלוךך. אבל ביום טוב עסקי הקודש פחות, כי חציו לה' וחציו לכם, ובזה תשרה השכינה על ישראל בלי ספק, עי"ש. ומשמע מכאן, שאפילו סעודת שבת זה כולו לה', ואין צורך לכוון שיהיה לו כח באכילה זו לעבוד את ה' כמו בימי החול (אור"ח סימן רלא), כי עצם האכילה לכבוד שבת עבודת ה' היא.

'תפיסת עולם היהודי'

הפרשה פותחת בך שיתרו כהן מדן חתן משה שומע על הנסים שנעשו לישראל. ומחליט ללכת למדבר לחבר לעם ישראל ולמשה חתנו. יתרו אינו הולך לבדו אלא מביא עמו למדבר את צפרה אשת משה ושני בניה. והתורה מציגת אשר שם האחד גרשם כי אמר גר הייתי בארץ נכריה ושם האחד אליעזר כי אלקי אבי בעזרי ויצלני מחרב פרעה. לכאורה סדר הדברים הפוך. קדם נצל מחרב פרעה ואז ברח למדן? אלא שמושה מלמד אותנו תפיסת עולם יהודית. הבסיס של כל יהודי הוא כי היכן שהוא אינו נמצא באיזו מדינה שאינו נמצא, הרי הוא גר. יש בתפיסה זו גם הגנה מפני התבוללות וגם ידע על תפיסת העולם כלפינו. תמיד נהיה אנו החריגים והאשמים. בעוד שמדינות העולם השונות הורגות, רוצחות ולא חסות על חיי אדם, אנו המדינה היחידה שנודרשת לספק סיוע הומניטרי לאזרחיה על מנת לעזור לאזרחיהם להחזיק מעמד. בעוד מדינות אחרות מפציצות אזרחים ללא רחם, מאתנו נדרש לא לפגוע באזרחים כל עוד לא נודאי לנו במאת האחוזים שהם חמושים. המוסר העולמי פה משה ומענת ונטה תמיד לרעת ישראל. ולכן עלינו לדעת זאת מראש. אנו גרים ושונים. לעולם לא יתחזקו אלינו כאל שונים בין שוים. אך למרות הקשי עלינו להשאיר שונים על מנת למנוע התבוללות. התבוללות משמעה כי הגויים הזוממים להשמיד ולכלות את עם ישראל, מנצחים. ספר הרב ישראל מאיר לאו שליט"א כי הכיר יהודי שלמד לפני השואה אצל אחד מראשי השליבות בהונגריה. והיה דבוק ברבו לחלוטין. במהלך השואה עבר אותו תלמידי שבעת מדורי גיהנום ונצל בעור שניו. לאחר שהשתקם ובנה את חייו בארה"ב נסה לברר מה עלה בגורל רבו ומשפחתו. אחר ברויים מעמיקים התברר שרבו יחד עם משפחתו נספו בשואה האיומה. ליתר דיוק כמעט כל משפחת רבו נספתה. נותרה רק בת אחת שאחר השואה הגיעה ללגליה ובנתה שם את ביתה.

חושן משפט- הרב יצחק פריי

'משולחן בית הדין'

שאלה: אני שוכר דירה. בכניסתי לדירה קניתי מזוזות מהדירות ביותר. משום שהדירה הייתה חדשה ללא מזוזות והמשפיר אמר לי כי המזוזה היא חובת הדייר ולא חובתו של בעל הבית. ברוב ה' קניתי דירה ואני אמור לעבר אליה בקרוב. האם מתר לי לקחת עמי את המזוזות מהדירות שלי?
תשובה: בשעה טובה ומצלחת שיהיה ישוב טוב. בשלחן ערוך חלק יורה דעה סימן רפו אכן מופיע כי מזוזה חובת הדייר. דהיינו השוכר. אלא שבגמרא בבא מציעא קב נאמר כי ספנה להסיר מזוזה ולהותיר את הפתח ללא מזוזה. וכך פסק השלחן ערוך יורה דעה סימן רצא סעיף ב.
מכיון שהאסור הוא להותיר את הפתח ללא מזוזה, ישנן מספר אפשרויות:
1. שהמשפיר ישלם לך עבור המזוזות ותותיר אותן במקומן. תקנה לביתך החדש מזוזות חדשות.

2. שהמשפיר יקנה מזוזות. אתה תסיר את המזוזות שלך לבדיקה, ותניח במקומן את המזוזות שהמשפיר הביא.
3. אם המשפיר אינו מוכן לשלם, תוכל לבקש מהשוכר במקומך לשלם על המזוזות שאתה מותיר לו.
4. במדה ושניהם לא מוכנים לשלם, או להביא מזוזות חלופיות נתן לצבע את המשקופים, כך שצריך להסיר את המזוזות. ואז תוכל לקחתן.
5. במדה ולא מתאפשר, תוכל לתבע את המשפיר שיתחייב לך כי במדה שעושים צביעה ומסירים את המזוזות או שמביאים מזוזות חלופיות הוא יחזיר לך את המזוזות שלך.
6. יש פוסקים המתירים להסיר את המזוזות במדה ולא מוכן השוכר לשלם עבורם. כמופיע בשו"ת אגרות משה חלק ד סימן מד. אך מכיון שהדבר פרוץ בסכנה, רבים חלקו עליו.

'עין טובה'

חיוזק לנשמה

באחד מימי הקיץ החמים בירושלים, פסע הגאון רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל ברחוב סמוך לשוק מחנה יהודה, כשהוא נתמך במלווהו. השניים צעדו לעבר ישיבתו של הרב - ישיבת "עץ חיים", השוכנת בקירבת לקצר את התקרבו השניים לשוק, צעד המלווה לעבר הכניסה של השוק, על-מנת לקצר את הדרך לישיבה במעבר דרך הסמטאות המואלות ודוכני הפירות העסיסיים. לתדהמתו של המלווה, הוא הבחין כי הרב הישיש מושך את ידו שמאלה, הרחק מהכניסה אל השוק. "כבוד הרב, אולי נלך דרך השוק? משם קצרה הדרך אל הישיבה, והחום אינו מעיק כל-כך", אמר המלווה. השיבו הרב: "גם אני הייתי רוצה ללכת דרך השוק, אבל אין אפשרות!" צייתן כתמיד המשיך המלווה לפסוע עם רבו, אך ביקש שיגלה לו מדוע נמנע מלעבור דרך השוק. הסביר הרב: "רבותינו אמרו במסכת בבא בתרא (ב'): 'אסור לאדם לעמוד בשדה חבירו בשעה שהיא עומדת בקמותיה' - נאסר עלינו לעמוד בצד שדה חבירנו, ולהביט בתבואה הזרה שצומחת בה. הטעם הוא, מחשש שיטיל הצופה עין הרע בתבואה. נכון, חם נורא היום, אבל כיצד אוכל להלך בין הדוכנים ולהביט בפירות העסיסיים?..." ישיש תושב, כולו ספוג תורה וקדושה. הקנאה ממנו והלאה. האם יש חשש שמה יביט בעין אל טובה במירות השוק?! אין זאת אלא שהרב השריש את דברי התורה בקרבו, עד שהפכו לחלק בלתי נפרד מישותו.

יש בכל אחד ואחת מאיתנו כוח, כוח להטיב אך אף כוח להרוס. לא צריך הרבה מאמץ כדי להטיב עם האחר - מילה טובה, ברכה להצלחה, עין טובה. אף להרוס ניתן ברגע - עין רעה בהצלחת האחר... העין הרעה הזו נובעת מקנאה. "למה הוא מצליח ואני לא? למה חברי בנה את ביתו ואני עדיין מחפש את זיווגי ב"נרות?" אחד הדברים שמוציאים את האדם מן העולם, שלא נותנים לו מנוח, שמטרידים את סדר היום שלו הוא הקנאה! אדם המקנא בחברו מגיע לרמות תסכול גבוהות, חושב שחברו מצליח על הגב שלו, לא משחרר את מחשבתו ובכך פוגע קודם בעצמו ולאחר-מכן בחברו. במקום להרוס לך את החיים, להסתכל על הצלחת החבר, הסתכל על עצמך, תראה מהם המקומות בהם אתה צריך להשתפר, היכן להשקיע יותר מאמץ והיכן לתת יותר מחשבה. "הרצון שלך לראות תמיד טוב באנשים יגרום לך לראות ולחוש את הטוב שבך, ויבנה את התדמית שלך בצורה החיובית ביותר" (הרב נחמן מברסלב) זכור תמיד! מה שיש בידך מותאם אישית רק לך, אתה לא צריך את מה שיש לחבר, זו לא המידה שלך, לך מותאמת מידה המדאימה רק לך. תהיה עם עין טובה, תפרגן, תברך, תטיב לאחר, לא יאחר היום ועינו הטובה של בורא עולם תביט בך ותעניק לך טוב וחסד כל ימי חיך...

רונ קרתא

פתרון לחידה משבוע שעבר:

1. באיזה מדבר הלכו בני ישראל אחרי קריעת ים סוף? **תשובה**- מדבר שור.
2. עיין ברשי ציין מה שם בנה של מרים ומה שם בעלה? **תשובה**- בעלה של מרים כלב בן יפונה ובנה חור.
3. "חמושים עלו ב"י מארץ מצרים." ציין 3 פירושים למלה חמושים. (רש"י) **תשובה**- א. מזוינים בכלי נשק. ב. מזורזים. ג. חמישית- כלומר רק 1 מתוך 5 יצאו ממצרים.
4. על איזה פסוק מזכיר רש"י את הפתגם "טוב שבחשים רצוץ את מוחו"? **תשובה**- בפסוק: "וכל רכב מצרים ושלישים על כולו" (י"ד, ז).
5. "ושם 12 עינות מים 701 תמרים." א. מה שם המקום? ב. מה המשמעות? **תשובה**- א. אילים. ב. 12 עינות מים כנגד 12 השבטים, 70 תמרים כנגד 70 הזקנים.

חידה

1. שבע שמות היו ליתרו. מה הם השמות? (עיין ברש"י)
2. ציין 2 פירושים למילה יחד בפסוק: "ויחד יתרו על כל הטובה אשר עשה לישראל." (רש"י)
3. "כה תאמר לבית יעקב ותגיד לבני ישראל", למי הכוונה לפי רש"י?
4. יתרו היה חותן משה. מי היה החותן של אהרן?
5. בפרשתנו מסופר על מתן תורה. מה הקשר בין התורה למספר 3?

חברי הקהילה שואלים

מברך ומוציא את כולם, לא ידבר עד שיטעם הבוצע וגם יטעם הוא בעצמו, וגם לא ידבר בצרכי הסעודה. ואם דיבר שלא בצרכי הסעודה קודם שיטעם הבוצע צריך לחזור ולברך, ואם הבוצע טעם והוא לא טעם, הרי זה ספק ברכות, וספק ברכות להקל וטוב שיהרהר הברכה בליבו. (הליכות עולם חלק א' עמוד ש"ז)

ואם הבוצע דיבר והמסובים לא דברו, הבוצע צריך לחזור ולברך ושאר המסובים אינם צריכים לברך.

הבוצע צריך לחזור ולברך, והביא הבית יוסף בשם הרוקח שאם הבוצע טעם מעט ואחד המסובים דיבר קודם שטעם לא צריך לחזור ולברך, ודחה דבריו כי כשיצא ידי חובה מהבוצע זה מדין שומע כעונה, אם כן זה כאילו הוא בירך ואם דיבר צריך לחזור ולברך. והרמ"א הביא דברי הרוקח להלכה וחלקו עליו רוב האחרונים.

להלכה: אסור להפסיק כלל בדיבור בין ברכה לטעימה, בין אם הוא מברך בעצמו, בין אם אחד

אדם שישב בסעודה ואחד מן המסובים בצע על הפת להוציא כל המסובים ידי חובה ודיבר הבוצע קודם שאכל או שאחד מהמסובים דיבר קודם שטעם הבוצע מה הדין? האם צריך לחזור ולברך? והאם מותר לדבר אחרי שהבוצע טעם או שצריך שכולם יאכלו מהפת?

אסור לדבר בין ברכה לטעימה כלל ועיקר, ואם דיבר קודם שטעם שלא בצרכי הסעודה הרי זה הפסק וצריך לחזור ולברך, וכן הדין אם בירך קודם שטעם

לאורם נלך - חכמי ישראל

השבוע כ"ו שבט יחול הילולת רבינו דוד הלוי ז"ע המפורסם בכל קצווי תבל בזכות חיבורו על ארבעת חלקי השלחן ערוך הטורי זהב

רבנו נולד בלודמיר (מערב אוקראינה) סביבות שנת ה'שמ"ז לפני למעלה מארבע מאות שנה, לאביו רבינו שמואל הלוי, רבנו למד חכמה מאביו הגדול וכן מאחיו הבכור רבינו יצחק הלוי, מחבר שו"ת מהר"י הלוי אשר העיד עליו "דוד הוא הקטן בעיניו, ודגול הוא בכל ענייניו, חסיד ועניו... אב בחכמה ורך בשניו קנקן מלא בעיון ובפילפול" עוד כתב עליו בתשובה "ויצא שם דוד בכל הארצות וה' עמו שבכל מקום כמותו הלכה, כי יערוך המערכה, יצא כגבור הדור כהלכה, זכאי למלוכה לשם טוב זכה, אשרי העם שלו ככה, מאלקיו ישא ברכה"

בגיל צעיר כבר יצא שמו כגאון וצדיק, ורבינו יואל סירקיס הידוע על שם חיבורו הבית חדש על ספר הטור, ששמע את שמעו לקחו לחתן לבתו, כל כך כבודו עד שבקש ממנו הסכמה לתשובתו, ועוד כתב עליו בתשובה: "עוקר הרים וטוחנון זו בזו בפלפולא, בהיכלו אומר כבוד כולו, קול לו וקול אליו, קדוש יאמר לו, הוא חתני ר"מ ואב"ד האלוף כמוהו"ר דוד סג"ל נרו ונר זרעו יאיר עד ביאת הגואל" שו"ת ב"ח סימן ק"יג (מובא בספר כלילת יופי).

סיפור מפורסם על דין תורה שנקבע בין החתן הט"ז לחותנו הב"ח. החתן הטרי רבי דוד בעל הט"ז תבע לדין תורה את חותנו הגדול בעל הב"ח רבי יואל סירקיש, לעובדה מוזרה זו נתווספה הידיעה כי דין התורה נסוב על אודות ארוחת צהרים, לא פחות ולא יותר. החתן הצעיר תובע את חותנו שאינו עומד בדיבורו להאכילו מנת בשר בכל יום, שכן לאחרונה מוגשים לו ריאות בקר לארוחת הצהרים וריאות אינן בשר, ותהום העיר ותאמר הזהו רבי דוד? והיו הכל משתוממים על מה ולמה ראה התלמיד החכם הצעיר שעדין לגדולות, לצאת נגד חמיו בצורה שכזו, ועוד על ארוחת צהרים.

ביום המיועד התייצבו בבית הדין כל תלמידי החכמים שהתעניינו בטענותיהם ההלכתיות של הצדדים. גם בעלי המלאכה והרוכלים סגרו את עסקיהם, לא בכל יום מזדמן להם לראות יכוח פומבי בין בני משפחה ועוד משפחת אצולה. סקרנות הנאספים הרקיעה שחקים כאשר בית הדין ביקש מהתובע לפרט את טענתו, שחמיו אינו עומד בדיבורו. תלמידי החכמים עשו אזניהם כאפרכסת להאזין היטב לדברי הגאון הצעיר הסובר שישנו חילוק בין בשר לריאות ואין להם דין הלכתי זה, וניסו לדלות מזכרונם את כל הסוגיות הנוגעות לנידון זה שבו העמיקו לחקור ולדון מאז נודע לראשונה שנושא זה הוא העומד בין הט"ז לב"ח. הט"ז קם ממקומו ובמילים קצרות תיאר בפני בית הדין את הבטחתו של חמיו להאכילו בשר בכל יום, ושלדעתו הבטחה זו מופרת מאז שהוא מקבל ריאות במקום בשר "שהרי ריאות אינן בשר". בסיום דבריו התיישב הט"ז על מקומו ובכך סימן שתמו דבריו. סערה גדולה קמה באולם. טובי הלומדים ששהו במקום יצאו מגדרם, ו"כי כך טוען חתן על חמיו? עתה הגיע תורו של הב"ח לשטוח את טיעונו מדוע לדעתו ריאות הן כן בשר. שעה ארוכה התענגו תלמידי החכמים על סברותיו ועל ראיותיו של הב"ח אשר הפליא להוכיח מסוגיות רבות שהצדק איתו. טענות הצדדים הסתיימו, וכצפוי, פסק בית הדין כי הצדק עם הב"ח שהוכיח לעין כל שריאות הן בשר, והוא רשאי להמשיך במנהגו להאכיל את חתנו ריאות. מושב בית הדין הסתיים. האולם התרוקן מיושביו, והציבור תהה האם הוא חושב שראוי לקיים על נושא כזה דיון בבית הדין, שיבוא מוכן עם טענות וראיות כפי שהוא ודאי יודע, ואם אין לו סברות וראיות שלא יתבע אותו ויבזה את עצמו. לאחר שהעיר הפכה כמקרה,

חשש אחד ממקורבי הט"ז לחילול ה' שעלול להיגרם עקב הדיון, לפי שפשוטי העם חשבו שאמנם כל עניינו של הט"ז הוא בטיב ארוחת הצהרים המוגשת לו, ועל כן פנה אל הט"ז שיואיל להסביר לו את פשר הדברים, "נתגלה לי משמים" אמר הט"ז "שמוטל קיסרוג על חותני הגדול, שאינו מאכילני בבשר, משום שבצב זה שאני לומד וממצה את כל כוחותי וחושי ללימוד התורה, התעוררה בשמים טענה על הב"ח שאם הייתי אוכל בשר יכול הייתי להוסיף עוד מאמץ וכוחות בעמל התורה. כדי למנוע את הקיסרוג על חמי הגדול, רציתי שבית דין של מטה יפסוק שאין כל הבדל בין ריאות לבשר וחמי מקיים את הבטחתו. זו היתה

הסיבה שבגינה תבעתיו לדין תורה" מעשה זה של הט"ז והב"ח סיפר מרן החזו"א זצ"ל לתלמידיו כשרצה לחזק ולתת מושג מה היו הדרגות של לימוד התורה של הדורות הקודמים.

רבנו עבר תלאות קשות בפרט במיתת שני בניו ל"ע, ותלה זו באשר היה גר מעל בית הכנסת, ואף שמצא מקום להקל בזה, תלה בזה, וכמו שכתב רבנו בספרו ט"ז על ש"ע אורח חיים (סוף סימן קנ"א) "ואני בילדותי הייתי דר בקהילת קודש 'קראקא' עם ביתי ובית מדרשי שהיה למעלה מן בית הבנסת ונענשתי הרבה במיתת בנים ותליתי בזה ע"ל."

אחר כך נתקבל רבנו לכהן בקהילת קוד "פאטליטשא" שהיתה עיירה קטנה וענייה ושם סבל דוחק גדול, אחר כך במשך הימים נתקבל לרב בקהילת קודש "אוסטרה" אשר היא בארץ הולדתו ושם הדפיס את ספרו הגדול.

אחר כך גלה ללובלין מחמת המציק, הצורר 'חמיל' ימח שמו והקוזקים שעימו, וכל זה לא מנע ממנו לשבת באהלי התורה בשקידה עצומה.

על אותם הימים מסופר מעשה מרתית הלב בשנת ת"ח, בתקופת הפרעות הנוראות ביהודים, ניצלו יהודי העיר אליק, שם גר באותו זמן הגאון בעל הט"ז. קבוצות גדולות של נוצרים, עברו מעיר לעיר ומכפר לכפר, שדדו והרגו יהודים בלי רחמים. כאשר הגיעו שערי העיר אליק, לא הצליחו לפרוץ את שערי העיר. ליהודים נודע שהפורעים עומדים בסמוך, וכל אותו יום ובלילה שלאחריו לא יצאו מבית הכנסת. יחד עם הרב בעל הט"ז עמדו והתפללו בבכי קורע לב אל ה' שבשמים והתחננו לישועה.

אך הגויים לא וויתרו, וקראו לעזרת חבריהם. אכלו ושתו עד שהשתכרו, ובבת אחת הסתערו על חומות העיר. קולות כלי הנשק, רובים, גרזנים ופטישים כבדים התערבבו בצעקותיהם הפרועות של השיכורים והגיעו לאוזני היהודים המפוחדים, שהמשיכו לזעוק עד לב השמים לעזרת הבורא.

באותה שעה נרדם הגאון בעל הט"ז, חלש היה מהצום הממושך ועיניו נעצמו. כשישב על כסאו לנוח, בחלמו שמע את הפסוק: "וגונוי (ושמרת) על העיר הזאת להושיעה למעני ולמען דוד עבדי" (ישעיהו ל"ז, ל"ה).

באותה רגע הקיץ משנתו וקרא ליהודים להתחזק ולהוסיף להתפלל ולקרוא תהילים ולהתחנן אל הקב"ה, והבטיח להם שהיום יזכו לראות את נפלאות ה'.

בעצתו של הגאון, הניחו היהודים תותח ישן ומקולקל על החומה, ולפתע נשמעו מתוכו קולות חזקים ומפחידים. הפורעים נבהלו מאוד וברחו מיד, כשהם מותירים מאחוריהם את כלי הנשק שלהם, וליהודים היה רווח והצלחה.

חיבורו התקבל בכל תפוצות ישראל וכך כתב עליו בעל הפני יהושע "דברי פי חכם כדרבנות וכמסמרות נטועים, נתנו מרועה אחד ה"ה הרב הגאון המפורסם וכו' מוה"ר דוד זצ"ל, אבי התעודה בעל המחבר 'טורי זהב' שכבר נתפרסמו חברו והוראותיו בכל תפוצות ישראל, ולאורו אנו הולכים, שהלכה כמותו ברוב המקומות, **שהוא גדול שבאחרונים, וראשון שבראשונים, שאין למעלה ממנו.**"

על עוצם גדולת תורתו מסופר כי אשה מסכנה התגוררה במקום מגוריו של הט"ז, ילדה הקטן חלה במחלה אנושה שדירדרה את מצב בריאותו והביאה אותו לערש דווי. מה לא ניסתה. כל הון שבעולם היתה מוכנה ללוותו להוציא עבור רפואת בנה היקר, אך הרופאים כולם הרימו ידיים בייאוש, דמעות רבות ורותוחות זלגו מעיניה לפני שההינה לגשת אל הט"ז ולבקש ממנו רחמים על ילדה הקט. בקול בוכים תינתה בפניו את צרתה וביקשה בכל ליבה ומאודה שיאות לברך את בנה שירפא ממחלתו האנושה. "התחת אלוקים אני?" תמה הט"ז. אך האם האומללה לא הרפתה וענתה: "לא אליכם באתי רבי, באתי לבקש בזכות תורתכם!". מששמע זאת רבי דוד נענה ואמר: "אם כן, הריני מקדיש לרפואת בנך מחצית השעה מלימודי - את השיעור שעומד אני למסור כעת בפני תלמידי". ואכן, "חלצתו חמה" ונרפא אותו נער מחוליו לשמחתה הרבה של אמו בזכות תורתו הקדושה של הט"ז (מתוך מאורות הדף היומי)

נלב"ע כ"ו שבט שנת ה'תכ"ז, זכותו תגן עלינו ועל כל ישראל, אמן כן יהי רצון.